

William J. Murray

**KOSOVO
OPKLARINGSMISSION
AUGUST 2004**

**En hvidbog fra
Religious Freedom Coalition**

Forlaget Rafael

Kosovo Opklaringsmission

August 2004

Forfattet af **William J. Murray**

Formand for Religious Freedom Coalition

Godkendt og distribueret af:

Religious Freedom Coalition

PO Box 77511

Washington, DC 20013

(202) 543-0300

Oversat til dansk af Henrik Ræder Clausen

Udgivet af

Foreningen Dansk Kultur

på Forskningsforlaget Rafael

2007

Ansvarshavende redaktør

Henrik Ræder Clausen

henrik@fangorn.dk

Trykt hos

PoBe sats & repro

6430 Nordborg

Forsidebillede:

Ung Kosovo-albaner tager foto af sin ven, der urinerer over de forkullede rester af den ødelagte St. Georg Kirke i Prizren, Kosovo-Metohija, Serbien.

UCK (KLA) signaturer på pillerne.

Baggrund: Ødelagte kalkmalerier.

ISBN 87-91107-25-2

Religious Freedom Coalition

Denne opklaringsmission, som Religious Freedom Coalition deltog i, har efterladt et hul dybt i min sjæl. Missionen som sådan var en success i den forstand, at repræsentanter fra alle sider i det omstridte område gav interviews, og resterne af ødelagte kirker og andre religiøse steder blev undersøgt og fotograferet. Prisen i form af menneskelig lidelse blandt det kristne serbiske mindretal kan ikke måles. De har ikke blot mistet deres hjem og deres familiemedlemmer, også deres kultur og deres tusindårige kristne historie er blevet knust for øjnene af dem. Voksne medlemmer af vores hold brød grædende sammen, da vi undersøgte skaderne på klosteret Devic.

Den franske KFOR bevogtede klosteret Devic den dag, det blev ødelagt, 18. marts 2004. Den samme franske enhed var til stede, da vi ankom for at besøge stedet. I to timer 'undersøgte' de pas og papirer fra vores hold på ni samt seks journalister, der rejste med os. Tropperne ved klosterets indgang fortalte os, at de ikke havde fået besked på forhånd om, at vi ville komme, og at de ikke ville lade os fortsætte uden deres kommandørs tilladelse. Det er disse franske tropper, der tvang nonnerne ud af klosteret d. 18 marts og tilbageholdt dem, mens rasende menneskemængder vanhelligede kirken og satte ild til den.

Hele holdet var skeptiske overfor franskmændenes motiver til at holde os ude af klosteret. Vi ankom til stedet i en konvoj, der omfattede vores bus og fire FN-køretøjer med i alt 18 uniformerede politimænd fra Ukraine, der skulle beskytte vores mission. Selv en udenforstående kunne uden problemer se, at dette var et officielt FN-besøg. Vore vagter var godt bevæbnede, bar FN-baretter og havde FN-logoet tydeligt på både køretøjer og uniformer. Gruppen enedes om, at franskmændene ganske enkelt prøvede at forhindre os i at se, hvilke massive ødelæggelser, de havde ladet klosteret udsætte for. Franskmændene vidste, at vi havde et stramt program og tænkte, at vi måske ville give op og fortsætte til vores næste destination. Det gjorde vi ikke, og til sidst var de nødt til at lade os komme ind.

Modvillig fransk vagtpost

Skaderne på Devic klosteret har tydeligvis både etniske og religiøse undertoner. Først blev hele komplekset plyndret, og selv nonnernes beskedne ejendele blev stjålet. Alle omsættelige ting i kirken blev stjålet, og derefter blev ikonerne knust, uanset at nogle af dem var meget gamle. Kapellets alter blev vanhelliget og brændt, ligesom inventaret i alle andre bygninger. Bygningerne brændte, indtil tagene styrtede ned, og kun de bare mure stod tilbage. Der blev ikke gjort noget forsøg på at slukke ilden ... franskmændene betragtede blot ødelæggelserne, enten fordi de ikke forstod bygningens historiske værdi, eller muligvis fordi det ikke interesserede dem at bevare verdens kulturskatte.

Vanhelligelsen begrænsede sig ikke til selve klosterbygningerne, også korsene på kirkegården blev knust. Folkemasserne brød Skt. Joanikije's kiste op for at ødelægge hans jordiske rester, men blev skuffede over at opdage, at den ortodokse kirke havde flyttet dem til et sikrere sted i forvejen. Klosterkomplekset var lige genopbygget efter at have været ødelagt af Kosovos Befrielseshær (KLA) i 1999. Det havde ligget her siden det 15. århundrede og havde tilhørt den ortodokse kirke i hele perioden bortset fra en besættelse af denne del af Serbien i det 16. århundrede.

Brændt alter i Devic klosteret

Sodsværtede klostermure

Vort hold rejste fra klosteret Devic til klosteret Visoki Decani, som havde været beskyttet af italienske tropper under de anti-kristne optøjer 17., 18. og 19. marts. Til forskel fra franskmændene stod italienerne fast mod folkemængden, uanset at de var i betydeligt undertal, muligvis så meget som 500 til en. De lod os komme ind i området uden problemer. Italienerne, der så, at vi var en religiøs gruppe ledsaget af FN-politi, sørgede

for, at vi kom ind med det samme med en ventetid på mindre end et minut.

Dette kloster er Skt. kong Stefans sidste hvilested. Vore ukrainske vagter tog deres våben af for at følge os ind i kapellet, og de bad ved helgenens kiste. Fader Sava Janic var så rørt, at han åbnede kisten, så vi og vore vagter kunne se indholdet. Mange af de ukrainske vagter gjorde korsets tegn og knælede for at kysse helgenens pande. Han var død år 1331 og tilskrives et stort antal mirakler.

Vi var meget heldige at kunne besøge dette velbevarede kloster og dets kirke, for vi fandt os snart omgivet af omfattende ødelæggelse og had i nabobyen Prizren. Adskillige kirker og et præsteseminarium blev ødelagt i Prizren, samt snesevis af serbisk-kristne familiers hjem. Det teologiske seminarium, opført i 1872, blev først plyndret og dernæst brændt ned til grunden. Nogle blokke derfra blev den store Skt. Georg Katedral plyndret og brændt ned, ligesom biskoppens private bolig led samme skæbne. Flere tusinde bøger i hans bolig blev flammernes bytte. Bygningskomplekset blev plyndret og brændt på trods af, at det havde fungeret som hovedkvarter for de tyske KFOR-styrker i Prizren. Tyskerne trak sig simpelthen tilbage, da de så den vrede menneskemængde.

Flere mindre kirker, deriblandt Sankt Nicholas Kirken (1331-1332) blev fuldstændigt ødelagt. Utallige huse, nogle af dem bygget specielt til serbere, der var vendt tilbage til Kosovo, blev plyndret og brændt.

Vanhelligede grave ved Devic

Skt. George Katedralen blev vanhelliget og ødelagt af pøbelen i marts 2004.

Disse scener gentog sig over næsten hele Kosovo under optøjerne i marts 2004. I alt blev omkring 35 ortodoks-kristne kirker og klostre beskadiget eller helt ødelagt på få dage.

Umiddelbart udenfor Prizren selv ligger Klosteret ved De Hellige Ærkeengles Kirke, bygget mellem 1343 og 1352. Kirken selv blev revet ned af osmanniske soldater ved en invasion i det 16. århundrede. I 1615 blev kvaderstenene fra kirken brugt til at bygge Sinan-pasha moskeen i den nederste del af Prizren. Et kloster var opført her i 1960'erne for at studere kirkens område. Alle klosterets bygninger blev først plyndret og dernæst brændt ned af de rasende masser, alt imens de tyske KFOR-tropper blot optog ødelæggelserne på video.

Vor ekspedition havde svært ved at fastslå, om volden var rent etnisk betinget, rent religiøst, eller måske en mellemting. Serbisk-ortodokse kirker blev plyndret og brændt, mens albansk-katolske kirker ikke blev rørt. Dette synes dog ikke at udelukke det religiøse element i ødelæggelserne.

Selvom de fleste albanere i Kosovo kalder sig muslimer, har religionen ikke større indflydelse på dagligdagen i modsætning til den fanatiske Wahhabi-islam, der praktiseres i Saudi-Arabien. I byområderne går kvinderne rundt i tøj, der selv i Frankrig ville være provokerende. Mænd og kvinder kan uhindret berøre og omfavne hinanden offentligt. De mange hundrede nye moskeer, der er bygget for arabiske penge, siden NATO og FN overtog styret i juni 1999, står næsten ubrugte hen. De fleste albanere er sekulære og bekymrer sig ikke meget om religion. Dog eksisterer der en voksende radikal minoritet, der finansieres af islamistiske grupper i Saudi-Arabien og andre arabiske stater, og som viser stærk interesse for voldelig Jihad.

De Hellige Ærkeengles Kloster nær Prizren, der stod under beskyttelse af tyske KFOR soldater, blev totalt ødelagt ved plyndring, vanhelligelse og nedbrænding.

Albanere i titusindvis deltog i optøjerne og ødelæggelsen af kirker og kristne hjem. Omkring 150 af dem er blevet tiltalt for hærværket af det midlertidige styre i Kosovo, og enkelte er arresteret. De arresteredes religion fremgår ikke af retspapirerne, men en repræsentant for styret kunne bekræfte, at de fleste af de alvorlige anklager rettede sig mod personer, der anser sig for at være fundamentalistiske muslimer. Men selv de personer, der står anklaget for mord, er blevet løsladt mod ganske små kautioner.

Det er umuligt at vurdere intentionerne ved at betragte vanhelligede eller brændte kirker, og derfor foretog holdet også et stort antal interviews. Dette dokument rummer mine samlede indtryk af disse interviews og repræsenterer ikke nødvendigvis de øvrige medlemmers synspunkter.

Før vi besøgte de ødelagte kirker, havde holdet mødt biskop Artemije, den serbisk-ortodokse patriark for Kosovo-Metohija, som fortalte os, at han mente, at ødelæggelserne var planlagt og koordineret for at fortsætte den etniske udrensning mod de serbiske familier, der har levet i området i mere end tusinde år. Han fortalte blandt andet, at der under optøjerne var lejet busser for at bringe vandalerne til fjernere steder som Devic, for at de kunne foretage deres ødelæggelser.

Albanske embedsmænd benægtede, at begivenhederne i marts var planlagt på forhånd. Kulturminister Dragon Kojadinovic, der er muslim, sagde, at begivenhederne var spontane, og at embedsmænd fra Kosovos midlertidige regering havde fordømt angrebene og havde lovet at finde midler til genopbygning af det ødelagte.

Jahja Liuka, talsmand for Alliancen for Kosovos Fremtid (AK), sagde det

Mange års arbejde ødelagt på en nat.

KPC er etableret af FN og NATO for at rumme de 5.000 KLA-soldater, der i over ti år havde kæmpet mod den serbiske regering. Selv denne hårdkogte tidligere terrorist-leder forstod den skade, optøjerne i marts havde forvoldt. Han sagde: "Vi har tabt meget i det internationale samfunds øjne" og forklarede at KPC havde tilbudt at bevogte stederne efter optøjerne. Jeg forlod mødet med en følelse af, at deres glæde over ødelæggelse af de serbiske steder havde ændret sig til en oprigtig bekymring for, at EU ikke ville acceptere et medlemsland, der tolererer den slags forbrydelser.

Hvis Kosovo en dag bliver uafhængigt, vil denne mand stå i spidsen for landets hær. (Bemærk: KLA var på USA's liste over terrororganisationer op til 1999. Organisationen blev fjernet fra listen for at USA's hær og NATO kunne hjælpe dem med at besejre den Jugoslaviske hær over sommeren. Da NATO gik ind i Kosovo i juni 1999, var omkring 115 kirker og klostre ødelagt, og mere end 200.000 serbere var tvunget ud af provinsen. I marts blev yderligere 35 kirker ødelagt. Dermed er omkring 150 kirker ødelagt under NATOs 'beskyttelse'.

Vi mødte også Naim Ternava, overhovedet for det islamiske samfund, grundlagt i 1948. Muftien hævder at repræsentere alle imamer og 530 moskeer i Kosovo. Han sagde dette:

samme. Dette parti er ledet af en tidligere leder af det muslimske KLA. AK deltager i Kosovos regeringskoalition. Talsmanden sagde, at AK's mål var "... at etablere en demokratisk stat og blive en del af Europa." Han sagde, at Kosovos midlertidige regering ikke havde været i stand til at standse begivenhederne i marts, fordi "... internationale organisationer er ansvarlige for sikkerheden", underforstået at en muslimsk kontrolleret regering ville være bedre til at beskytte de kristne kirker end den nuværende internationale fredsmission.

Vi holdt også et møde med S. Selimi, den forhenværende leder af KLA, som nu var den øverste general for Kosovo Protection Force (KPC).

1. "Der har altid været harmoni mellem de tre religioner i Kosovo."

2. "Vi har et godt forhold til de katolske og ortodokse kirker."

3. "Vi har ikke problemer, der giver anledning til religiøse konflikter."

4. "Vi var de første til at fordømme begivenhederne 17.-18. marts 2004."

5. "Vi har ingen udenlandske imamer; de er alle fra Kosovo. Alle penge til moskebyggeri kommer fra Kosovo. Der kommer ingen penge fra arabiske kilder."

Undersøgelsesgruppen var beskyttet af FN-vagter fra forskellige lande.

Der blev ikke stillet mange spørgsmål til muftien på grund af den åbenlyse løgnagtighed i hans indledende bemærkninger. Der har været religiøse konflikter i Kosovo siden den første muslimske invasion i det 14. århundrede. Muslimerne har taget området med magt og er fjernet fra det med magt i flere omgange. Ved slaget på Solsortesletten i 1389 blev den ottomanske hær indhug i Europa stoppet af ortodokse, serbiske styrker. Kampen var så vigtig for at redde det kristne Europa, at da nyhederne om slaget nåede England, ringede man med klokkerne i Westminster Cathedral for at fejre det.

Vi er allerede grundigt orienteret af embedsmænd fra USA og FN, som har fortalt os, at der er bygget over 300 nye moskeer i saudisk stil, primært for saudiske penge, og at det er anledning til alvorlige bekymringer angående sikkerhed. Da vi gik ham på klingen, indrømmede muftien, at der kun er bygget 65 moskeer for penge, der udelukkende stammer fra Kosovo. Han nægtede også at indrømme, at den nye Madres-moske i Prestina er arabisk finansieret. På grund af disse åbenlyse fejl er det min mening, at hans øvrige udsagn ikke bør tillægges den store vægt, når det gælder om at identificere årsagerne til de anti-serbiske optøjer i marts.

Efter at have hørt ortodokse serbiske og muslimske albanske kilder, henvendte vi os til mere neutrale personer, deriblandt en avisredaktør, FN-embedsmænd og kilder fra American State Department.

Murray betragter rester af de tidligere enestående kalkmalerier i en af kirkerne.

Marek Antonio Nowicki er den officielle ombudsmand for FN i Kosovo. Enkelt personer, der kommer ud for overgreb, kan forelægge ham deres sager. Han er neutral og ligefrem. Hans kontor har denne net-adresse: www.ombudspersonkosovo.org

I marts 2004 udsendte FN et brev, der hævdede, at sikkerheden var stærkt forbedret, og at KFOR-styrkerne ikke længere var nødvendige. Ombudsmanden reagerede omgående på brevet og sagde, at det bestemt ikke var tilfældet,

og specielt at sikkerheden for minoriteter ikke viste tegn på bedring. To måneder senere blev 35 kirker og tusinder af private hjem brændt ned i, hvad der af Hr. Nowicki betegnes som en 'koordineret' indsats. Omend sikkerheden er forbedret siden marts 2004, udtalte han, at det ville være umuligt for etniske serbere at flytte tilbage til byområder, at de ville være nødt til at forblive i deres enklaver og landsbyer, indtil der viser sig en konstruktiv politisk forandring. Han antydede - uden at sige det lige ud - at mulighederne for et uafhængigt Kosovo havde lidt et tilbageslag på grund af volden.

Hans kontor havde tidligere meddelt, at flere hundrede hjem tilhørende Ashkali-muslimer også var blevet ødelagt under optøjerne i marts. Ashkali-muslimerne havde været loyale mod den serbiske centralregering og blev betragtet af forræddere af andre muslimer. Deres hjem var blevet ødelagt i 1999, og de var først fornylig vendt tilbage. Da deres landsbyer var ødelagt for anden gang, blev de repatrieret i Serbien. (Bemærk: Da jeg nævnte det overfor mufti Ternava, svarede han, at det var løgn, og at muslimer jo også blev tvunget ud af Serbien hver dag.)

Charles H. Brayshaw er generalsekretær Kofi Annans stedfortræder i Kosovo. Sagt på en anden måde: han styrer tingene. Han er i Kosovo, hvad George Brenner var i Irak, før magten blev givet tilbage til irakerne. Brayshaw repræsenterer FN i Kosovo, og hans synspunkter kan derfor regnes for officiel FN-politik. Han sagde, at selvom Kosovo havde "... bevæget sig mærkbart

i retning af et retssamfund,” havde begivenhederne i marts en “dybere betydning”, at de var “et tilbageslag, der åbner nye retninger.” Bradshaw gav denne forbløffende vurdering: “De albanske ledere har endelig forstået, at disse begivenheder ødelægger deres internationale ry og deres fremtid.”

USA og FN har fastlagt et princip om “standarder for status” for Kosovo. FN-resolution 1244 fastslår, at der i år 2005 skal foretages en vurdering af Kosovos status, og muligheden for fuld uafhængighed vil blive overvejet. Embedsmænd fra USA og FN havde vurderet, at Kosovo var ‘klar’ til uafhængighed, men optøjerne i marts viste noget andet. Brayshaw sagde: “Vi har udspecificeret de konkrete ting, der skal gennemføres, før FN fastlægger områdets endelige status. Albanerne er endelig begyndt at fokusere på konkrete tiltag.”

I modsætning til udsagn fra de albanske ledere, vi mødte, sagde Brayshaw, at de ikke havde fordømt optøjerne, indtil “vi bad dem om at gøre det”.

(Bemærk: Dette udsagn modsagde også udsagn fra ansatte i US Interest Office, der kun havde godt at sige om de albanske embedsmænd.)

Brayshaw fortalte, at selvom FN-administrationen af Kosovo havde nogle store successer, var der stadig tre store vanskeligheder:

1. Minoriteters manglende følelse af sikkerhed, specielt i den serbiske.
2. Manglende repatriering af serbere (IDP – Internally Displaced Persons) til Kosovo. Der er stadig ca. 10.000 tilbage. Repatriering hæmmes både af frygt og af økonomiske problemer.
3. Der er ikke etableret en fungerende markedsøkonomi.

Brayshaw introducerede os til Peggy Hicks, som er ansvarlig for FN-kontoret for tilbagevendende personer, for at diskutere problemet om IDP’ere nærmere.

Ikke alle kirker og klostre er ødelagt - endnu.

KFOR-tropperne yder en blandet præstation. Især de amerikanske, italienske og spanske soldater gør en aktiv indsats for at beskytte serberne og deres kultur.

Hun sagde: “Vi har gjort en god indsats for at etablere faciliteter for tilbagevending, men betingelserne har vi ikke kunnet klare. Etnisk kriminalitet er faldende, fordi grupperne ikke er i kontakt med hinanden. ... Ansvar for minoriteters tilbagevending hviler på de lokale embedsmænd. ... Det vigtigste er etablering af et ægte retssamfund.” Hun sagde, at det store antal voldshandlinger mod ortodokse serbere i marts 2004 havde forårsaget et stort fald i antallet af serbere, der ønskede at vende tilbage til Kosovo.

Præsentationen og de direkte svar på vort holds spørgsmål gav mig et klart indtryk af, at USA og FN havde ment, at albanerne, der stod i spidsen for Kosovo, var klar til at få fuldt uafhængig status, og at begivenhederne i marts havde fået alle involverede til at komme på andre tanker. Målet, at bygge et multietnisk forbillede i Kosovo, var åbenlyst ikke nået, hverken på basis af FN eller NATO-styrkerne.

Vi mødte også tre serbiske medlemmer af Kosovos midlertidige regering. Ved at etablere den havde FN og NATO forlangt en særskilt serbisk sektion i parlamentet. Ti pladser er reserveret til serbere uanset valgets udfald.

Vor samtale med de serbiske medlemmer var mindre bemærkelsesværdig end deres ankomst til hotellet. De kom i tre forskellige FN-køretøjer med i alt 12 bevæbnede vagter. Intet medlem af den amerikanske kongres, selv ikke kongressens formand, der er tredje mand i rækken for at efterfølge præsidenten, har så kraftig en bevogtning. Da vi spurgte, forklarede de serbiske medlemmer af Kosovos parlament, at de også havde bevæbnet eskorte til parlamentets møder, mens en tilsvarende beskyttelse af albanske medlemmer ikke blev betragtet

S. Selimi (i midten), tidligere leder af terroristorganisationen KLA, med medlemmer fra missionen i august 2004.

som nødvendig. De fortalte også, at i deres tid i Kosovos parlament var ikke et eneste af deres lovforslag nået blot så langt som til en udvalgshøring. Alle tre gjorde det klart, at ortodoks-kristne serbere ikke kunne deltage i regeringen på en meningsfuld måde.

Jeg har gemt mine kommentarer om vore kontakter med de amerikanske regeringsrepræsentanter i Kosovo til slutningen af rapporten, fordi disse kommentarer var så meget ude af takt med alt andet, vi observerede. Holdningerne og observationerne fra amerikanske embedsmænd i marken var så langt ude af sammenhæng med den faktiske situation i Kosovo, at det nærmede sig det bizzare. Faktisk var den islamiske muftis udsagn mere fornuftige end nogle af bemærkningerne fra den amerikanske regerings repræsentanter. Det var at mærke på dem, at vor tilstedeværelse gjorde dem meget utilpasse.

Mange af samtalerne med serbiske, albanske og FN-embedsmænd blev optaget helt eller delvist med deres tilladelse. Der blev taget fotos og video ved møderne. Men da vi mødte de amerikanske embedsmænd, blev alle vores optagelsesapparater, kameraer og mobiltelefoner konfiskeret fra vort fuldt officielle hold. Ved vort møde i pressekonferencelokalet ved American Interest Section i Prestinia havde vi ikke lov til at have kameraer på trods af, at rummet var bygget med netop dette formål. Derfor vil enhver kommentar om amerikanske synspunkter fra mig eller fra andre deltagere i missionen kunne tilbagevises som udokumenterede.

Den officielle holdning fra den amerikanske regerings repræsentant overfor den serbisk-ortodokse minoritet i Kosovo er som følger:

*Joe Grieboski,
William J. Murray,
pastor Bob Edgar
og ombudsmand
Marek Antonio
Nowicki.*

1. Serberne bør lære albansk, så de kan blive integrerede i samfundet. De har ikke en anden hudfarve, og hvis de lærer sproget, vil forfølgelsen ophøre.
2. Hvis de lærer albansk, vil de kunne få bedre jobs.
3. Indbyggerne i Kosovo interesserer sig ikke for religion og har ingen religiøs dagsorden.
4. Der er en farlig Jihad-bevægelse i Kosovo (hvilket modsiger punkt 3).

Jeg var så forbløffet over tanken om, at serberne, der har levet i området i måske hundrede generationer eller mere, skulle tvinges til at lære et nyt sprog blot for at tilpasse sig, at jeg spurgte til det og understregede, at selv nødhjælp fra USA ifølge stående ordre skulle ydes i forskellige sprog.

Svaret fra en amerikansk embedsmand: "Hvis jeg boede i San Antonio, ville jeg da i det mindste lære at bestille en taco på spansk."

Jeg fandt hans bemærkning racistisk og stødende, men den opsummerede egentlig holdningen fra State Departments repræsentanter i Kosovo. Det stod klart, at da det ikke er lykket for FN og NATO at etablere et 'multi-etnisk' miljø i Kosovo, er vor regering mest interesseret i at trække sig ud i en fart, og den nemmeste måde at gøre det er at give serberne skylden for ikke at 'integrere sig' i det nye albanske samfund.

Bemærk: Da jeg under vort møde med Brayshaw citerede de kommentarer om integrationspolitik, jeg havde fået fra amerikanske embedsmænd, var de tilstedeværende noget forbløffede, og jeg fik et officielt FN-svar, der sagde at denne holdning ikke var acceptabel for FN.

KONKLUSIONER:

Volden d. 17. og 18. marts 2004, der primært var rettet mod ortodokse kristne serbere, havde både religiøs og etnisk baggrund. Mens mange i folkemasserne var sekulære eller endda ateister, var der et klart element af Jihad-had mod hele kristenheden. Kirkerne blev ikke blot plyndret og brændt, de religiøse symboler blev også vanhelliget på en måde, der udtrykker religiøs had. Ødelæggelsen af kristne biblioteker, afbrændingen af de jordiske rester af en ortodoks helgen og vanhelligelse af kirkegårde efterlod ingen tvivl mulig om det religiøse element. FN embedsmænd, vi talte med, samt uafhængige observatører er enige i denne vurdering. Kun amerikanske embedsmænd og muftien fra det islamiske samfund anfægter de religiøse rødder til optøjerne.

Det er ikke lykkedes for FN og NATO at etablere en atmosfære, der danner grundlag for et multietnisk samfund i Kosovo, primært fordi de prioriterede sikkerhed over uddannelse. Skolebøgerne og skolerne i Kosovo lærer eleverne etnisk had blandt andet ved at benægte, at serbere eller kristne overhovedet findes i Kosovo. Albanske aviser og andre medier er ikke faktuelle og medvirker til at sprede disinformation og had mod de serbisk-ortodokse troende. Albanerne, der har kontrol med regeringen, har en snævertsynet indstilling og tror blandt andet, at USA altid vil stå på deres side på grund af krigen i 1999, og at de vil blive givet medlemskab af EU og NATO, uanset hvordan de behandler serberne. Kun i efterdønningerne efter marts 2004 gik det op for de albanske embedsmænd, at EU-medlemskab ville medføre åbne grænser, og at med åbne grænser ville det være nødvendigt at beskytte minoriteter.

I Kosovo er der ikke bare opdeling mellem ortodokse kristne og albanske muslimer, også mellem de europæere, hvis tilstedeværelse skulle sikre det multietniske samfund. Amerikanske, italienske og spanske fredsbevarende styrker beskytter de kristne minoriteter, mens franske og tyske styrker giver

De lokale og hjemmehørende serbere, der er fordrevet fra deres huse, tilkendegiver deres mening om situationen

det muslimske flertal mere spillerum og ser igennem fingre med overgreb. Politi fra slaviske lande som Ukraine, som beskyttede vores mission, har ikke magt til at beskytte deres kristne brødre uanset deres dybe medfølelse med dem. Kort sagt er beskytterne lige så delte og ofte lige så fjendtlige mod hinanden som dem, de er kommet for at beskytte.

Samfundet i den serbiske provins Kosovo var mere alsidigt og havde en rigere etnisk sammensætning før interventionen fra USA og NATO i 1999. Serbiens villighed til at spille en fredelig rolle ignoreres ofte af både NATO og FN, der hellere arbejder for etablering af en muslimsk stat i Europa. Efter at de har opdaget, at deres intervention formodentlig var en fejltagelse, er europæerne og amerikanerne mest interesserede i at slippe ud af det kostbare rod, de har skabt. Selvom det multietniske samfund ikke er etableret; selvom der ikke er beskyttelse af minoriteter; og selv om Kososo ikke er en stabil enhed, er det tydeligt, at NATO og FN søger at styre provinsen i retning af fuld uafhængighed. Resultatet vil blive fortsat etnisk udrensning i Kosovo, og formodentlig etablering af en stat, der støtter terrorisme i hele Europa.

Synet af ødelæggelserne fik flere af missionens deltagere til at bryde ud i gråd.